

NINA CZERNIAWSKA

* 22 V 1924, Saratów

† 2 VI 2019, Łódź

Autobiografia¹

Ja[,] Nina Czerniawska[,] urodziłam się 22.V.1924 roku w Saratowie ZSRR. W roku 1932 poszłam do klasy pierwszej Szkoły Podstawowej. W roku 1942 ukończyłam Szkołę Średnią w mieście Sieriefomowicz². W 1942 roku wstąpiłam na Uniwersytet w Saratowie. W 1946 roku ukończyłam studia i poszłam do pracy. Od 1946 roku pracowałam w zawodzie nauczycielskim do roku 1957. W roku 1957 przyjechałam do

---

¹ Napisana odręcznie — niekoniecznie przez Ninę Czerniawską — 27 VIII 1957 roku lakoniczna autobiografia znajduje się w Archiwum Liceum Ogólnokształcącego w Szczytnie. Zachowuję pisownię oryginalną. Uzupełnienia w nawiasach kwadratowych pochodzą ode mnie — G.O.

² Jest to forma błędna. Poprawnie: Serafimowicz (Серафимович). Miasto otrzymało w 1933 roku imię od nazwiska rosyjskiego i radzieckiego pisarza Aleksandra Serafimowicza (Александр Серафимович, 1863–1949), związanego od 1918 roku z bolszewikami, których był piewcą. Miejscowość jest położona w Rosji na prawym brzegu Donu w odległości 260 km od Wołgogradu. W Serafimowiczu są obecnie dwie szkoły średnie. Niewykluczone, że Nina Jeriomkina uczęszczała do żeńskiej szkoły nr 1, którą w 1862 roku założył car Aleksander II (1818–1881).

Polski i zamieszkałam w Sarnowie³ pocz.[ta] Kierwiny pow.[iat] Lidzbark War-
m.[iński]. Do tego czasu mieszkam w Sarnowie.

27/VIII-57 r[.]

Czerniawska

Uzupełnienia do życiorysu

Profesor Nina Czerniawska (Нина Константиновна Ерёмкина), była córką Konstantego i Zinaidy Jeriomkinów (matka Zinaida z d. Mamczarska / Зинаида Мамчарская) urodziła się w rodzinie inteligenckiej w czwartek 22 maja 1924 roku w Saratowie (Саратов)⁴ na terytorium Rosji Radzieckiej.

W 1946 roku ukończyła filologię rosyjską na Wydziale Języka Rosyjskiego i Literatury Rosyjskiej Saratowskiego Państwowego Instytutu Pedagogicznego. Prowadziła zeszyt (*Сведения о работе/Informacje o pracy*)⁵, w którym notowała przebieg swego zatrudnienia od 1946 do 1957 roku. Na tej podstawie można ustalić poszczególne etapy (zachowuję porządek i formy językowe oryginału):

- 1) 1 IX 1946 r. mianować nauczycielką literatury w Michajłowskiej Szkole Średniej nr 1.
- 2) 22 VIII 1951 r. Zwolniona z zajmowanego stanowiska w związku ze zmianą miejsca zamieszkania. Kier.[owniczka] Rejonowego Wydziału Oświaty Ludowej Moszczenko. Pieczęć herbowa.
- 3) 26 IX 1951 r. Zatrudniona jako kierowniczka stołówki Zarządu Polarno-Uralskiego.
- 4) 1 II 1952 r. Zwolniona w związku z przejściem do pracy zgodnie ze specjalnością. Nacz.[elnik] Wydziału Kadr kapitan Iwanow. Pieczęć herbowa.
- 5) Mianowana zastępcą kierownika szkoły ds. dydaktyki Ust'-Workutinskiej Szkoły Średniej nr 6 w m.[ieście] Workucie. 1 III 1952. Kier.[ownik] Miejskiego Wydziału Oświaty Ludowej Striekałow. Pieczęć herbowa.
- 6) 17 VIII 1954 r. Mianowana kierowniczką szkoły średniej. Kier.[owniczka] Miejskiego Wydziału Oświaty Ludowej Dudina.
- 7) 17 II 1955 r. Przeniesiona do Szkoły Średniej w Abezie jako nauczycielka języka rosyjskiego i literatury w klasach 8-10. Kier.[ownik] Miejskiego Wydziału Oświaty Ludowej Sziriajew. Pieczęć herbowa.

---

³ Sarnowo to niewielka wieś sołecka położona obecnie w województwie warmińsko-mazurskim, w powiecie lidzbarskim, w gminie Lidzbark Warmiński.

⁴ Saratów to miasto i jednocześnie port rzeczny nad Wołgą. Jest obecnie stolicą obwodu saratowskiego, a w okresie 1797-1928 – najpierw był stolicą guberni saratowskiej Imperium Rosyjskiego, następnie – Rosyjskiej FSRR.

⁵ Notatki są sporządzone w języku rosyjskim. Przekładu dokonał Grzegorz Ojcewicz. W latach 1974-1977 profesor Nina Czerniawska była jego nauczycielką języka rosyjskiego w szczycieńskim liceum.

- 8) Zwolniona z pracy w związku ze zmianą miejsca zamieszkania. 1 IX 1957 r.⁶ Od 29 października 1953 r. staż pracy należy liczyć rok za dwa lata. Kier.[ownik] Miejskiego Wydziału Oświaty Ludowej Szirajew. Pieczęć herbowa.

Nina Jeriomkina wyszła za mąż za Czesława Czerniawskiego (1926–2002)⁷ w sobotę 1 stycznia 1949 roku. W ojczyźnie urodziła trzech synów: Sergiusza (1949–2002) w Michajłowce⁸, Aleksandra (1952–) i trzeciego – Włodzimierza (1956–2005) w Abezie⁹. Pracę w zawodzie nauczycielskim w ZSRR przerwała w związku z wyjazdem do Polski, co nastąpiło latem 1957 roku.

Jej pragnieniem było jak najwcześniejsze podjęcie pracy w zawodzie nauczycielskim. Niestety, ścieżka ta okazała się ciernista z powodu praktycznej nieznajomości języka polskiego. Fakt ten potwierdza dobitnie pismo Walentego Szewczyka, inspektora szkolnego Inspektoratu Oświaty PPRN w Lidzbarku Warmińskim, który pismem z 27 lipca 1960 roku (IO-I-10a/127/60), skierowanym do Kuratorium Okręgu Szkolnego w Olsztynie, informował, że „Ob. Czerniawska (...) Przyjechała do Polski w r. 1959¹⁰ i złożyła podanie o przyjęcie do pracy w szkole podstawowej. Podanie jej zostało załatwione odmownie z tego względu, że nie władała językiem polskim ani w mowie, ani w piśmie. W bieżącym roku powtórnie złożyła podanie o pracę, ale w dalszym ciągu nie ma opanowanego języka polskiego na tyle, by móc swobodnie rozmówić się z dziećmi”.

Olsztyńskie kuratorium załatwiło sprawę zatrudnienia Niny Czerniawskiej pozytywnie, skoro po przyjeździe do Szczytna od 1 września 1960 podjęła nauczanie języka rosyjskiego w wymiarze 10 godzin tygodniowo w tutejszym Liceum Pedagogicznym. Pierwszą polską umowę o pracę na czas określony, tj. do 31 sierpnia 1961, zawarł z nią Antoni Pyd (1915–2003), ówczesny dyrektor tej placówki. Inne – również na czas określony z nauczycielką kontraktową – Michał Mazur i Albin Budzyński. Nie każdy wie, że okresie od 1 lutego do 31 sierpnia 1961 roku Nina Czerniawska była wychowawczynią internatu należącego do LO.

Nina Czerniawska mieszkała z rodziną w budynku przy ulicy Ludwika Waryńskiego 5/1, przemianowanej po dekomunizacji na ulicę ks. Władysława Łaniewskiego.

---

⁶ Data 1 IX 1957 nie współgra z datą uwidocznioną w życiorysie Niny Czerniawskiej: 27 VIII 1957.

⁷ Czesław Czerniawski, syn Piotra Czerniawskiego i Jadwigi Czerniawskiej z d. Jodko, urodził się na terytorium II RP we wsi Podruksza, gmina Widze, powiat brasławski, województwo wileńskie.

⁸ Michajłowka (Михайловка) to od 1948 roku miasto w Rosji położone w obwodzie wołgogradzkim, na prawym brzegu rzeki Miedwiedicy.

⁹ Abez' (Абезь) to wieś położona za kołem podbiegunowym (66°30'08") w miejskim okręgu Inty (Republika Komi) na lewym brzegu rzeki Usy. W pobliżu tej wsi, w osadzie Abez' na prawym brzegu Usy, Iosif Stalin zorganizował w 1949 roku obóz dla inwalidów i więźniów politycznych niezdolnych do pracy.

¹⁰ Nina Czerniawska wskazała w życiorysie na 1957 rok jako moment przyjazdu do Polski.

Z zaświadczenia wystawionego 4 października 1977 roku przez Józefa Ćwirkę, dyrektora LO, na potrzeby ustalenia zasiłku ZUS-owskiego dla Niny Czerniawskiej, wynikają dodatkowe szczegóły związane z jej zatrudnieniem, uściślono bowiem, że:

- 1) została zastępcą kierownika szkoły ds. dydaktyki w Ust'-Workutinskiej Szkole Średniej nr 6 z dniem 18 lutego 1952 roku i że zajmowała to stanowisko do 17 sierpnia 1953 roku;
- 2) od 18 sierpnia 1953 do 15 lutego 1954 była zastępcą dyrektora szkoły średniej w Jurcie;
- 3) w okresie od 17 lutego 1955 do 31 sierpnia 1957 była nauczycielką języka rosyjskiego w szkole średniej w Abezie.

Działalność pedagogiczną Nina Czerniawska zakończyła oficjalnie 31 grudnia 1977, przechodząc na rentę inwalidzką. Powróciła jednak do nauczania języka rosyjskiego w latach 1981–1990, wydłużając w ten sposób staż pedagogiczny o kolejne dziesięciolecie. Fakt ten potwierdza zaświadczenie podpisane 18 czerwca 2002 roku przez Piotra Karczewskiego, dyrektora LO (sygn. LO/98/2002). Wynika z niego, że Profesor Czerniawska pracowała jeszcze w LO jako rusycystka doraźnie lub ponownie na etacie (1983–1985) po 31 grudnia 1977 roku:

- 1) od 1 września 1981 do 15 grudnia 1981,
- 2) od 1 września 1982 do 30 czerwca 1983,
- 3) od 1 września 1983 do 31 sierpnia 1985,
- 4) od 1 stycznia 1986 do 30 marca 1986,
- 5) od 4 stycznia 1988 do 31 stycznia 1988,
- 6) od 15 lutego 1988 do 26 marca 1988,
- 7) od 1 września 1988 do 31 sierpnia 1989,
- 8) od 1 września 1989 do 31 sierpnia 1990 roku.

Profesor Czerniawska od 1 stycznia 1966 roku należała do PZPR i Związku Nauczycielstwa Polskiego. W trakcie wykonywania zawodu nauczycielskiego była kilkakrotnie nagradzana. Otrzymała następujące odznaczenia i wyróżnienia:

- 1) List Pochwalny Ministra Oświaty i Wychowania (1970),
- 2) Honorowa Odznaka „Zasłużonym dla Warmii i Mazur” (1974),
- 3) Honorowy Tytuł Profesora Szkoły Średniej (1972),
- 4) Nagroda Kuratora Oświaty i Wychowania (1977),
- 5) Nagroda Ministra Oświaty i Wychowania (1974),
- 6) Złota Odznaka Honorowa TPPR (1976),
- 7) Złoty Krzyż Zasługi (1975).

Profesor Nina Czerniawska spędziła ostatni okres życia w Łodzi. Zmarła w wieku 95 lat w niedzielę 2 czerwca 2019 roku w jednym z łódzkich szpitali. Urna z Jej prochami została umieszczona w grobowcu rodzinnym na szczycieńskim cmentarzu

komunalnym, gdzie wcześniej pochowano męża i dwóch synów (kwatery VI, rząd II, numer grobu I). Pamięć o tej wieloletniej i zasłużonej dla lokalnej oświaty Nauczycielce utrwalono w *Księdze honorowej LO*.

**Ocena prof. Niny Czerniawskiej
zawarta we wniosku dra Andrzeja Gerszberga¹¹,
kuratora olsztyńskiego,
o przyznanie Nauczycielce z 26-letnim stażem pedagogicznym
nagrody Ministra Oświaty i Wychowania**

(...)

„Za następujące osiągnięcia:

- 1) jest bardzo dobrą nauczycielką języka rosyjskiego, stosuje w pracy aktywizujące metody nauczania,
- 2) od 13 lat opiekuje się szkolnym kołem Przyjaciół Związku Radzieckiego,
- 3) chętnie pomaga młodszym nauczycielom i swoje doświadczenia popularyzuje wśród grona nauczycielskiego, prowadzi lekcje otwarte,
- 4) od szeregu lat kieruje pracami małej olimpiady języka rosyjskiego na terenie tut.[ejszego] powiatu,
- 5) jej uczniowie od wielu lat zdają egzaminy na wyższe uczelnie,
- 6) aktywnie uczestniczy w szkoleniu rady pedagogicznej, informuje o nowych metodach nauczania języka rosyjskiego,
- 7) w ramach pogłębiania wiadomości z języka rosyjskiego organizuje wycieczki młodzieży do Związku Radzieckiego”¹².

---

¹¹ Dr Andrzej Gerszberg (1933–2015) to znany na Warmii i Mazurach pedagog, wykładowca, nauczyciel-eksperymentator oraz zaangażowany politycznie olsztyński kurator oświaty (od 1972). Jest absolwentem szczycieńskiego Liceum Ogólnokształcącego (1951). Spoczywa na olsztyńskim cmentarzu komunalnym przy ulicy Poprzecznej (kwatery 10, rząd 2, numer grobu 13).

¹² Te same argumenty znalazły się m.in. we wniosku z 18 XII 1974 roku o nadanie Ninie Czerniawskiej Złotego Krzyża Zasługi. Krzyż został przyznany 2 I 1975 roku.

ANEKS FOTOGRAFICZNY

PORTRETY

Ryc. 1. Portret Niny Czerniawskiej

Źródło: Archiwum Liceum Ogólnokształcącego w Szczytnie

Ryc. 2. Portret Niny Czerniawskiej

Źródło: Archiwum Liceum Ogólnokształcącego w Szczytnie

EDUKACJA

Ryc. 3. Budynek byłego seminarium duchownego, który został przejęty w 1918 roku przez bolszewików z myślą o urządzeniu w nim szkoły wyższej.

To tutaj studiowała rusycystkę Nina Jeriomkina

Źródło: А. Демченко, Педагогическому институту СГУ 90 лет. Из истории становления Педагогического института Саратовского государственного университета;
https://www.sgu.ru/sites/default/files/publications/saruniver/fulltext/su2064_08_november_2008.pdf (9 III 2024)

2/17

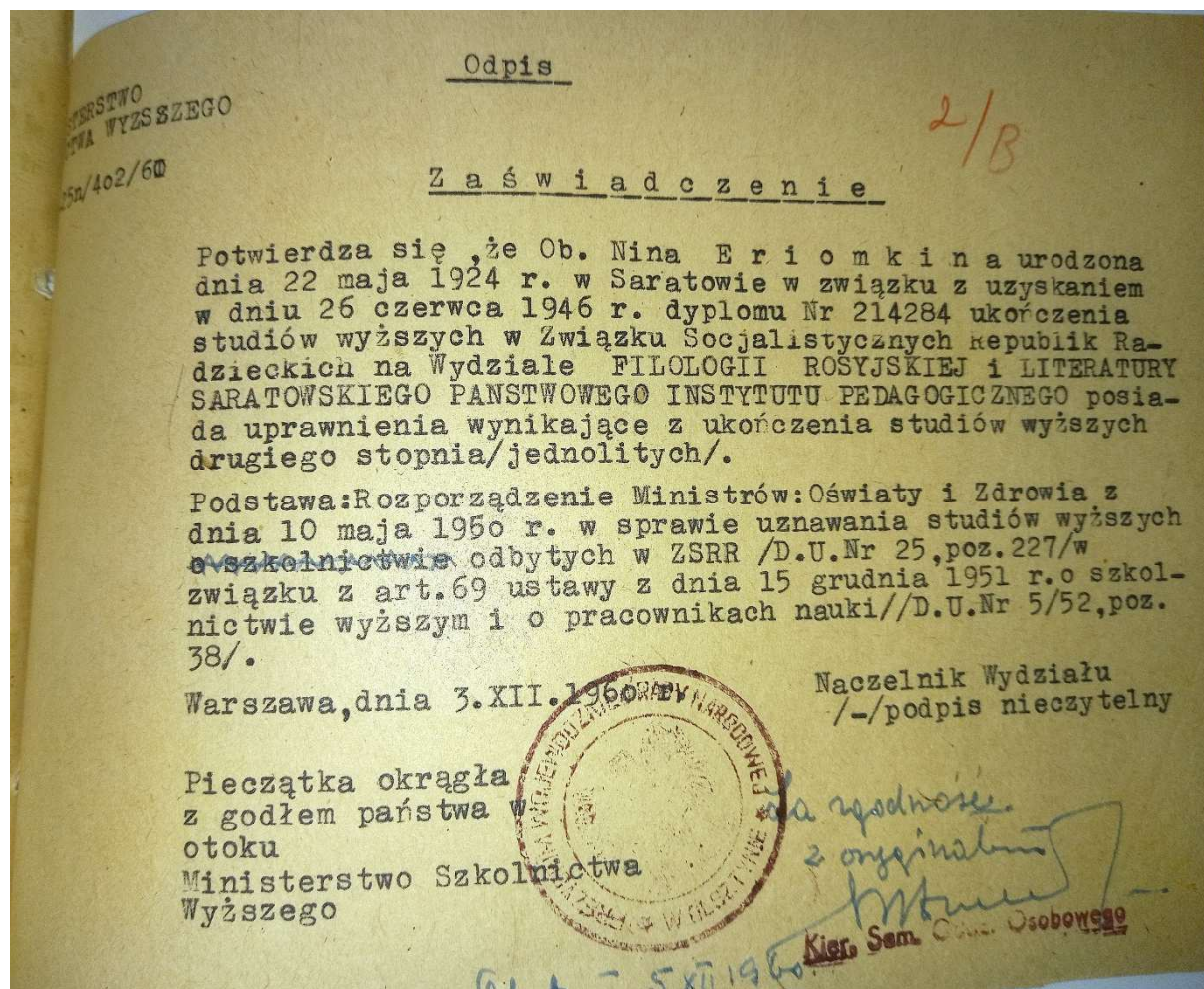
Życiorys.

Pa. Nina Czerniawska urodziła się 22. V. 1924 roku w Saratowie ZSRR. W roku 1932 poszła do szkoły pierwszej klasy Państwowej. W roku 1942 ukończyła szkołę średnią w mieście Stierofomowsk. W 1942 roku wstąpiła na Uniwersytet w Saratowie. W 1946 roku ukończyła studia i poszła do pracy. Od 1946 roku pracowała w redakcji mienyckim do roku 1957. W roku 1957 pojechała do Polski i zamieszkała w Serwecie pow. Kiejski pow. Siekabski Wiat. Do tego czasu mieszkała w Serwecie.

27/VII-57 ✓ Czerniawska.

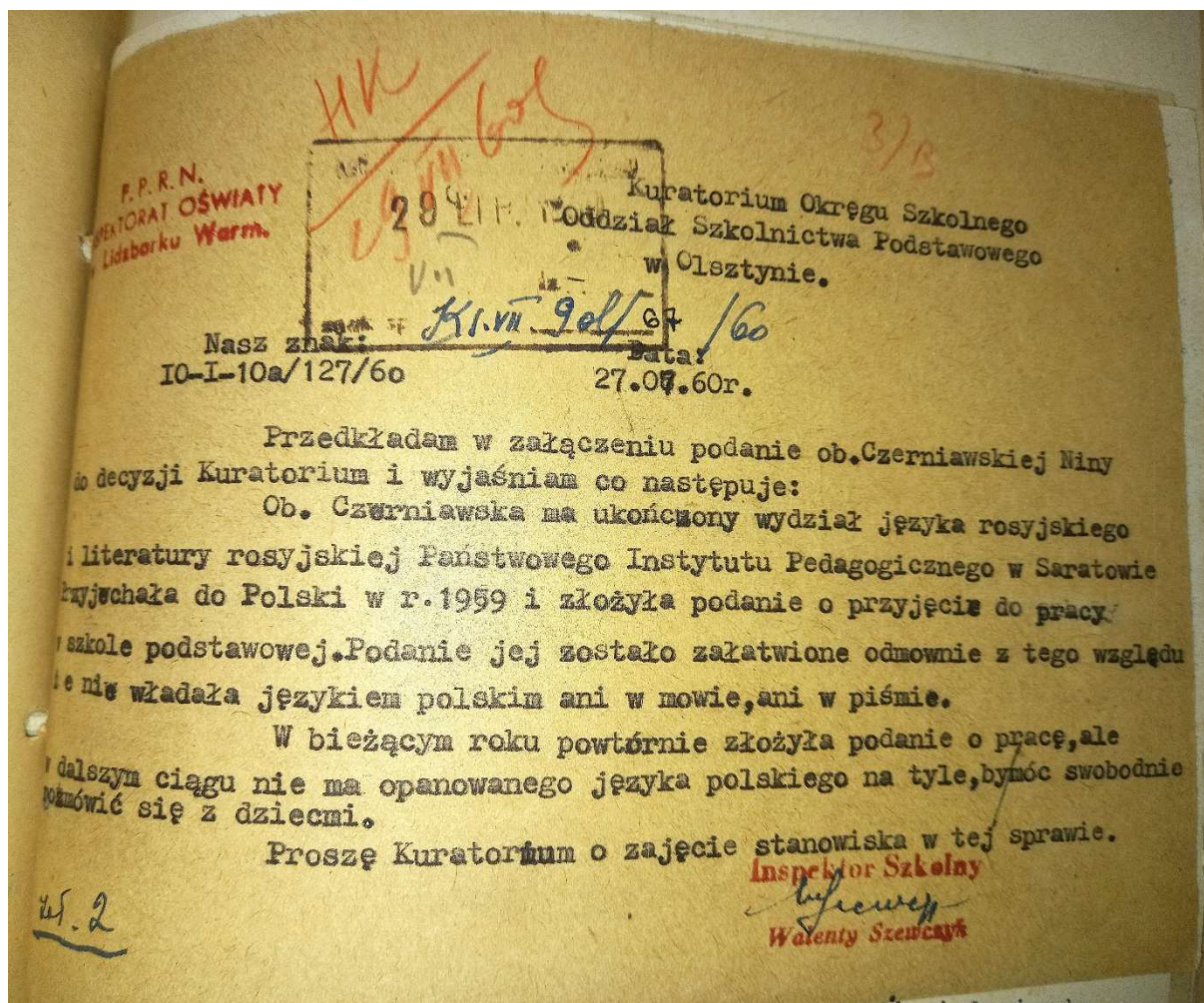
Ryc. 4. Syntetyczny życiorys Niny Czerniawskiej z 27 VII 1957 roku

Źródło: Archiwum Liceum Ogólnokształcącego w Szczytnie

Ryc. 5. Odpis zaświadczenia wydanego przez Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego o kwalifikacjach zawodowych Niny Czerniawskiej z 3 XII 1960

Źródło: Archiwum Liceum Ogólnokształcącego w Szczytnie

Ryc. 6. Pismo inspektora szkolnego Walentego Szewczyka w sprawie zatrudnienia Niny Czerniawskiej jako nauczycielki języka rosyjskiego z 27 VII 1960

Źródło: Archiwum Liceum Ogólnokształcącego w Szczytnie

Z ŻYCIA SZKOŁY

**Ryc. 7. Grono pedagogiczne w czasie przerwy (r. szk. 1964/1965).
Siedzą od lewej profesorowie: Roman Kasprowicz, Władysław Sondej, Telesfor Kocięcki,
Teresa Koźmińska, Nina Czerniawska, Agnieszka Michalczyk, Zofia Bogucka, NN.
Stoją od lewej profesorowie: Mieczysław Matelski, Jan Michalczyk.**

Źródło: Archiwum prywatne Andrzeja Kocięckiego¹³

---

¹³ Dziękuję Panu Andrzejowi Kocięckiemu za udostępnienie zdjęcia, a Pani prof. Agnieszce Michalczyk za pomoc w rozpoznaniu niektórych nauczycielek na tej fotografii.

**Ryc. 8. Jesienna wycieczka klasy Vb do Szczecina w r. szk. 1966/1967.
Nina Czerniawska jako opiekuna uczniów na Wałach Chrobrego (pierwsza z prawej)**

Źródło: Archiwum Liceum Ogólnokształcącego w Szczytnie

**Ryc. 9. Klasy Xb i Ib na letniej wycieczce do Krakowa w r. szk. 1967/1968.
Nina Czerniawska i Jadwiga Budkiewicz jako opiekunki uczniów (blisko środka zdjęcia)**

Źródło: Archiwum Liceum Ogólnokształcącego w Szczytnie

**Ryc. 10. Pod pomnikiem Fryderyka Chopina w Warszawie.
Młodzież Liceum Ogólnokształcącego dla Pracujących na wycieczce w r. szk. 1967/1968
pod opieką Niny Czerniawskiej (stoi w pierwszym górnym rzędzie
z prawej strony u podstawy pomnika)**

Źródło: Archiwum Liceum Ogólnokształcącego w Szczytnie

Ryc. 11. Nina Czerniawska na wycieczce z klasami Xb i Ib w Zakopanem w r. szk. 1967/1968

Źródło: Archiwum Liceum Ogólnokształcącego w Szczytnie

Ryc. 12. Nina Czerniawska (pierwsza z lewej) wśród nauczycieli LO (m.in. Roman Kasprowicz, Agnieszka Michalczyk, Michał Mazur – odwrócony plecami, Wilhelm Szwarecki, Jadwiga Budkiewicz, Alina Wrońska) podczas obchodów Święta 1 Maja w Szczecinie (1970).

Źródło: Archiwum Liceum Ogólnokształcącego w Szczecinie

Ryc. 13. Współczesny widok na budynek Liceum Ogólnokształcącego, w którym Nina Czerniawska pracowała w latach 1970–1977 i 1981–1990.

Autor fotografii: Grzegorz Ojcewicz

Ryc. 14. Współczesny widok na wejście do budynku Liceum Ogólnokształcącego, w którym Nina Czerniawska pracowała z przerwą w latach 1970–1977 i 1981–1990.

Autor fotografii: Grzegorz Ojcewicz

Ryc. 15. Grono pedagogiczne i absolwenci Państwowego Liceum Ogólnokształcącego w Szczutnie po rozdaniu świadectw maturalnych 20 V 1971 roku.

Stoją od prawej profesorowie: Władysław Prystupa, Michał Mazur, NN, Telesfor Kocięcki.

Stoją od prawej profesorowie: Roman Kasproicz, Mieczysław Matelski, Stanisław Konstanty (między nimi w drugim rzędzie), Władysław Sondej, Nina Czerniawska, Alina Wrońska,

Na samej górze pierwszy z lewej – prof. Wilhelm Szwerecki

Źródło: Archiwum Liceum Ogólnokształcącego w Szczutnie

**Ryc. 16. Akademia z okazji Dnia Nauczyciela w 1971 roku.
Siedzą od prawej profesorki: Agnieszka Michalczyk, Zofia Bogucka,
Nina Czerniawska, Jadwiga Budkiewicz, Maria Stępkowska.**

Źródło: Archiwum Liceum Ogólnokształcącego w Szczytnie

Ryc. 17. Matura w r. szk. 1975/1976. Od lewej profesorowie: Telesfor Kocięcki, przewodniczący komisji dyrektor Zespołu Szkół, Józef Godycki-Ćwirko, Urszula Kocięcka, Nina Czerniawska.

Źródło: Archiwum Liceum Ogólnokształcącego w Szczytnie

**Ryc. 18. Matura w r. szk. 1975/1976.
Profesor Nina Czerniawska wyjaśnia jakąś kwestię z maturzystką.**

Źródło: Archiwum Liceum Ogólnokształcącego w Szczytnie

Ryc. 19. Pożegnanie prof. Niny Czerniawskiej, która 1 I 1978 roku odeszła na rentę inwalidzką.
Od lewej profesorowie: Wilhelm Szwerecki (przy drabinkach), Józef Godycki-Ćwirko,
Krystyna Ćwirko, Alina Wrońska, Nina Czerniawska.

Źródło: Archiwum Liceum Ogólnokształcącego w Szczytnie

Ryc. 20. Przemówienie okolicznościowe dyrektora Józefa Godyckiego-Ćwirki z okazji pożegnania prof. Niny Czerniawskiej. Od lewej profesorowie: Krzyszyna Ćwirko, Józef Godycki-Ćwirko, Nina Czerniawska.

Źródło: Archiwum Liceum Ogólnokształcącego w Szczytnie

Ryc. 21. Przemówienie okolicznościowe dyrektora Józefa Godyckiego-Ćwirki z okazji pożegnania prof. Niny Czerniawskiej (1 I 1978). Od lewej profesorowie: Józef Godycki-Ćwirko, Helena Małek, Lidia Szyposz, Mikołaj Kozaczuk, Krystyna Trentowska, Stanisław Konstanty, Roman Kasprowicz, Wilhelm Schwerecki, Krystyna Ćwirko, Alina Wrońska, Nina Czerniawska. Od prawej profesorowie: Mieczysław Matelski, Maria Stypik. Ósma z prawej – Jadwiga Budkiewicz, dziewiąta – Urszula Kocięcka.

Źródło: Archiwum Liceum Ogólnokształcącego w Szczytnie

**Ryc. 22. Uroczystość wręczenia pamiątkowych medali na 50-lecie LO w Szczytnie (1996).
Od lewej: Zdzisław Paprota (przewodniczący Rady Rodziców), Nina Czerniawska,
Józef Grycel, Krystyna Trzcńska, Krystyna Ćwirko, Celina Budkiewicz, Piotr Karczewski**

Źródło: Archiwum Liceum Ogólnokształcącego w Szczytnie

MIEJSCE SPOCZYNKU

Ryc. 23. Grobowiec rodzinny Czerniawskich na szczycieńskim cmentarzu komunalnym

Autor fotografii: Grzegorz Ojcewicz

Ryc. 24. Tablica informacyjna na mogile Niny Czerniawskiej na szczycieńskim cmentarzu komunalnym. Zwraca uwagę dopisek „nauczycielka”

Autor fotografii: Grzegorz Ojcewicz

Ryc. 25. Portret Niny Czerniawskiej na płycie informacyjnej nagrobka

Autor fotografii: Grzegorz Ojcewicz

*Archiwalny materiał kadrowy LO zeskanowała Irena Dobryłko
Biogram napisał i całość opracował dr hab. Grzegorz Ojcewicz*